

Důvěra v právo v judikatuře Ústavního soudu ČR

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je pohled Ústavního soudu České republiky na princip důvěry v právo prezentovaný v jeho judikatuře. Práce je rozdělena do tří hlavních částí. První část se věnuje Ústavnímu soudu jako jedné ze základních ústavních institucí – na úvod práce připomíná, čím je tento orgán podstatný a proč právě jeho judikaturu blíže zkoumat. S ohledem na hlavní téma práce je už na počátku na určité aspekty hleděno optikou důvěry, příp. důvěryhodnosti. Nejprve se tato část krátce zabývá samotným významem ochrany ústavnosti a historií ústavního soudnictví, dále rozebírá pozici Ústavního soudu v rámci našeho ústavního systému. Přiblížen je rovněž vztah Ústavního soudu a soudů obecných. Samostatná kapitola se rovněž věnuje úpravě rozhodovacích mechanismů Ústavního soudu. Dále je věnován prostor problematice judikatury jakožto teoretickému pojmu, a sporným otázkám, které odborná literatura v souvislosti s ní řeší. První část je uzavřena pohledem na kritizované aspekty práce soudu a jeho celkový veřejný obraz.

Druhá část práce se zabývá důvěrou jakožto sociologickým jevem. Zahrnuje pojednání o významu důvěry ve společnosti a její spojitosti s pocitem jistoty, dále vymezení pojmu důvěry dle sociologa A. Giddense či roli důvěry v modernizovaném světě s ohledem na proměňující se formy mezilidských interakcí. Prostor je věnován rovněž vztahu důvěry s právem obecně a jejímu vlivu na demokratický systém.

Třetí část práce pak tvoří analýza vybraných judikátů Ústavního soudu. Všechny vybrané nálezy jsou zvoleny tak, aby nosný argument rozhodnutí poukazoval na avizovaný princip důvěry v právo. Vybrané judikáty se zabývají různými právními otázkami, pro něž jsou zastřešujícími principy právě důvěra v právo a princip právní jistoty. Těmito otázkami jsou např. problematika komplexní a řádně publikované právní normy, zákaz retroaktivity, důsledky spojené s presumpcí správnosti aktu vydaného státem či otázka dobré víry účastníků v soukromoprávních vztazích.

Důvěra občana v právo je obecný a nadčasový právní princip, který Ústavní soud považuje za jeden z esenciálních znaků nezbytných pro naplnění formy demokratického právního státu. I z toho důvodu je třeba dbát její pečlivé ochrany.

Klíčová slova: důvěra v právo, Ústavní soud ČR, judikatura.